

Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Bilgi Teknolojileri ve Uygulama Alanları

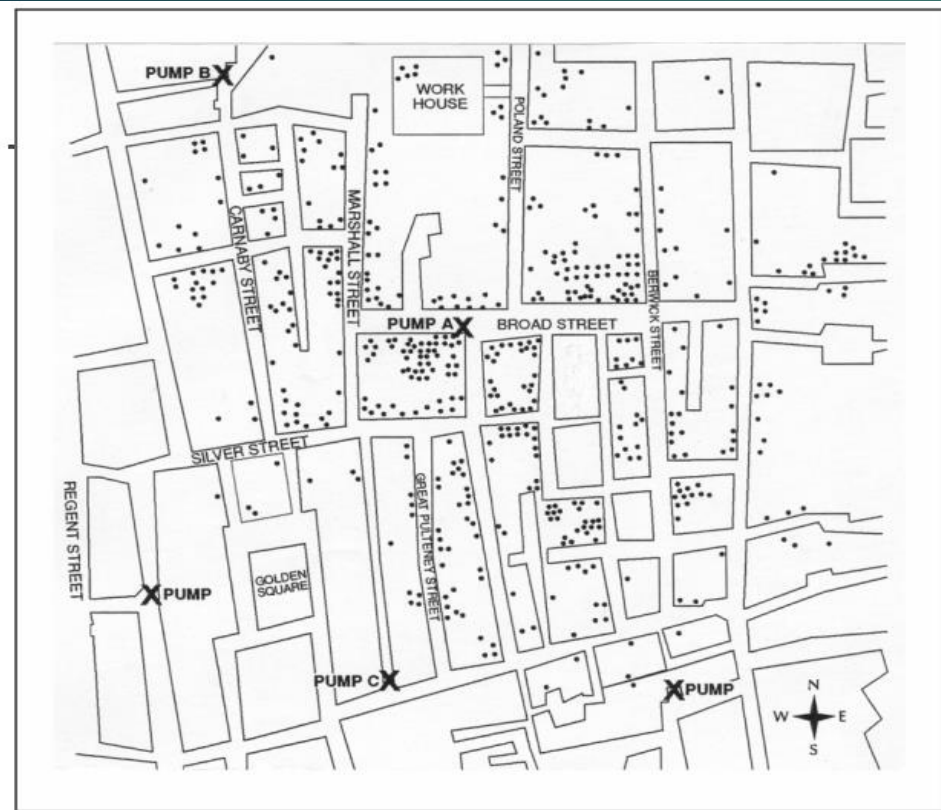
EN İYİ İLAÇ: TEKNOLOJİ NASIL GERÇEK ANLAMDA KORUYUCU SAğLIK HİZMETİ SUNULMASINI KOLAYLAŞTIRIR?

Dr. Aziz Gürhan Birler

Koruyucu Sağlık Hizmetleri ve Bilgi Teknolojileri

- ▶ Risklerin ve risk gruplarının tespiti
- ▶ Genel koruyucu tedbirlerin desteklenmesi
- ▶ Erken uyarı sistemlerinin tasarlanması
- ▶ Hızlı ve etkin mücadeleye katkı
- ▶ Eğitim, çevre ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi gibi destekleyici hizmetlerin yerine getirilmesine katkı
- ▶ Sosyal destek grupları aracılığı ile risk grupları arasında iletişimi sağlayarak, karşılıklı tecrübe ve duygusal destek paylaşımı
- ▶ Geçmiş verileri analiz edip risklere karşı geliştirilen süreçlerin iyileştirilmesine katkı

Risklerin ve risk gruplarının tespiti

Figure 1.1 Spot map of deaths from cholera in Golden Square area, London, 1854 (redrawn from original)

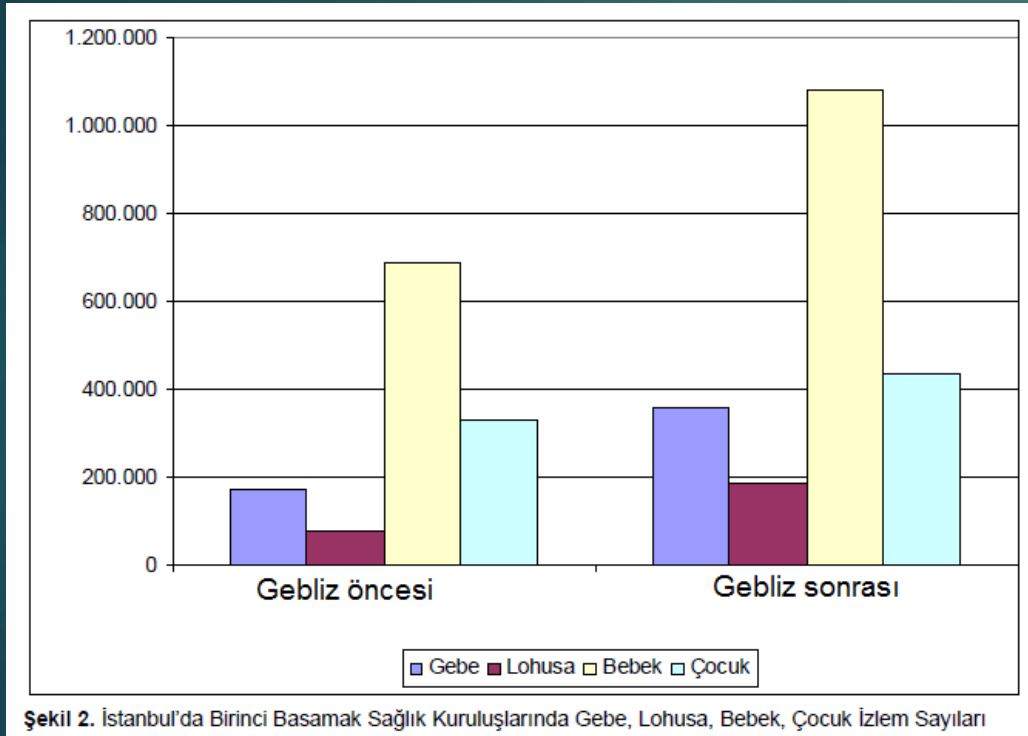
- ▶ John Snow
- ▶ Londra kolera salgını (1854)
- ▶ Koleradan ölümlerin harita üzerinde gösterilmesi
- ▶ Hangi evin suyunu nereden sağladığını ve koleraya yakalanan kişilerin adreslerini kıyaslayarak, koleranın pis sulardan bulaştığı konusundaki tezin desteklenmesi
- ▶ Çeşitli katmanlardaki ilişkili verilerin bir araya getirilerek bilgiye dönüştürülmesi

KDS ve Coğrafi Bilgi Sistemleri

- ▶ İstanbul genelinde hastalıkların coğrafik dağılımı,
- ▶ Hasta hareketleri
- ▶ Hastanelerin karşıladığı hasta yükünün branş, tanı, vaka bazlı olarak coğrafik dağılımı

Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Bilgi Teknolojileri Kullanımı İstanbul Tecrübesi

- ▶ Riskler ve hedef kitlenin tespit edilmesi
- ▶ İzlem prosedürünün etkin olarak organize edilerek uygulanması
- ▶ Veriler izlenerek destekleyici hızlı cevapların üretilebilmesi
- ▶ Ölçme ve değerlendirme
- ▶ Süreçlerin iyileştirilmesi

Gebliz Sonuçlar

- ▶ GEBLİZ Modülü Eylül 2008'den itibaren İstanbul'da gebe, lohusa, bebek ve ocuk izlemi yapan sağlık kuruluşlarının çoğu tarafından aktif ve başarılı olarak kullanılmaktadır.
- ▶ Gebe, lohusa, bebek ve çocuklara sunulan sağlık hizmetleri niteliksel ve niceliksel anlamda oldukça gelişmiştir.
- ▶ Gebe, lohusa, bebek ve ocuk tespitleri önemli ölçüde artmıştır.
- ▶ Toplam gebe, lohusa, bebek ve ocuk **tespit sayılarında** "Form 023 Birinci Basamak Sağlık Kurumu Aylık alışma Bildirisi" kayıtlarına göre sırasıyla %229, %721, %103 ve %387'lik artış gözlenmiştir.
- ▶ Toplam gebe, lohusa, bebek ve ocuk **izlem sayılarında** "Form 023 Birinci Basamak Sağlık Kurumu Aylık alışma Bildirisi" kayıtlarına göre sırasıyla %106, %134, %57 ve %32'lik artış gözlenmiştir.
- ▶ Yılda 210 bin doğumun gerçekleştiği İstanbul'da, 2008'de **binde 11,9** olan **bebek ölüm oranı**, 2011'de **binde 6,6**'ya gerilemiştir.
- ▶ 2011 yılında evde doğum yapmak isteyen 1.300 gebeden 1.205'i hastanede doğum yapma konusunda ikna edilmiştir.

Gelecek?

- ▶ Mobil ve kablosuz teknolojilerinin kullanımı ile iletişimde süreklilik sağlanması
- ▶ Fizyolojik monitörler (telemonitoring), giyilebilir sensörler aracılığı ile sağlık durumunun etkin olarak izlenmesi, yönetilmesi
- ▶ İnsan genom projesinden elde edilen bilginin kullanımı ile kişilerin risk altında olduğu hastalıkların tespiti ve daha bireysel etkileşimli sağlık iletişimi ile risk azaltıcı sağlıklı yaşam davranışlarının uygulanması
- ▶ Bilgi teknolojilerinin sağladığı yetenekler kullanılarak etkileşimli sağlık iletişim platformlarının kurulması
- ▶ Büyük veri (big data) işleme teknolojileri yardımı ile kişiselleştirilmiş koruyucu sağlık hizmetleri verilmesi

Etkileşimli Sağlık İletişimi

- ▶ Bilgi teknolojilerinin sağladığı yetenekler kullanılarak etkileşimli sağlık iletişim platformlarının kurulması
- ▶ Basit telefon hizmetlerinden sanal gerçeklik ortamlarına kadar geniş yelpazede risk grupları ile etkileşime geçilmesi
- ▶ Eğitim, bilgilendirme, hatırlatma, uyarma gibi temel işlevler
- ▶ Bilgi sağlar
- ▶ Bilgilendirilmiş karar vermeyi mümkün kılar
- ▶ Sağlıklı yaşam bilgi ve bilincini oluşturur
- ▶ Sosyal destek grupları aracılığı ile risk grupları arasında iletişimi sağlayarak, karşılıklı tecrübe ve duygusal destek paylaşımı sağlar
- ▶ Kendi-kendine bakımı teşvik eder
- ▶ Sağlık hizmetine talebi yönetir

Büyük Veri (Big Data)

- ▶ Tıbbi verilerin %80'i yapılandırılmamıştır, fakat klinik olarak anlamlıdır.
- ▶ Bu çok değerli verinin erişilip işlenmesi; koruyucu sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi ve sağlıklı yaşam için doğru davranışın teşvik edilmesi açısından kritik öneme sahiptir.
- ▶ Bir hastaya ait tüm bilginin bir araya getirilerek daha bütüncül bir bakış sağlanabilmesi büyük veri sayesinde olabilmektedir.
- ▶ Büyük verinin başarılı şekilde kullanımı 3 kritik amaca ulaşılmasını sağlar:
  1. Sürdürülebilir koruyucu sağlık hizmeti sisteminin oluşturulması
  2. Hizmet ve çıktıların iyileştirilmesi
  3. Koruyucu sağlık hizmetine ulaşımın artırılması

Teşekkürler

azizbirler@cortexbilisim.com